

INGEBOEKT

Taalbeleid

A.J. But, H.I. Hacquebord & D. de Kruijk (red.): *Taalbeleid. Alphen aan den Rijn: Samsom, 2000, 104 p.*

In *De Docent*, "een reeks van boeken, gericht op de onderwijspraktijk van de vernieuwende docent in een veranderende samenleving", uitgegeven door Samsom, verscheen vorig jaar het boekje *Taalbeleid* onder redactie van Ad But, Hilde Hacquebord en Dorée de Kruijk.

Inderdaad "een interessante bundel artikelen" zoals er op de achterflap te lezen valt. De inleiding van Hilde Hacquebord is niet alleen helder geschreven, als je een beetje vertrouwd bent met de (Noord-)Nederlandse terminologie, maar ze (zowel de inleiding als de auteur) geeft ook een duidelijk en vooral breed kader waarin de volgende bijdragen te vatten zijn. De breedte van het taalbeleidskader valt op: we kijken verder dan de klassenpraktijk of – nog beperkter – taalgericht vakonderwijs. Het is in Nederland wel eens smaller geweest.

De volgende bijdragen gaan over inhoudelijke aspecten en implementatiestrategieën van taalbeleid in het voortgezet/secundair onderwijs in Nederland. Weer valt ons op

dat er in de biblio geen enkele verwijzing naar een Vlaamse publicatie te vinden is, terwijl wij... Wat we wel vinden, zijn praktijkvoorbeelden, probleemanalyses, procesbeschrijvingen van de invoering van een bepaald aspect van taalbeleid enz. Daarbij stoten we op interessante materialen, handige tips en nuttige kanttekeningen. De bijdragen zijn als het ware puzzelstukjes waarop wordt gefocust, werkkerreinen van taalbeleid waarin even dieper wordt gegraven. Het is zeker niet zo dat het geheel het hele veld van taalbeleid bestrijkt – de puzzel is zeker niet compleet – maar dat is ook niet de bedoeling van de publicatie, vermoedelijk.

In *Anderstaligen dwingen tot taalbeleid* beschrijft Dorée de Kruijk hoe de scholengemeenschap Lelystad de opvang van een toenemend aantal asielzoekerskinderen verzorgt. In eerste instantie gebeurt dat in een Internationale Schakelklas (ISK), een ont-haalklas dus, maar na ongeveer drie maanden worden de leerlingen in een 'gewone' klas geplaatst. De opvang wordt op die manier verzorgd door alle leraren. Een der-

gelijke werkwijze vraagt een in overleg ontwikkeld en coherent taalbeleid. Uit deze bijdrage blijkt onder meer dat het ontwikkelen en uitvoeren van een taalbeleid een proces van lange adem is, een verhaal van vallen en opstaan. Eén van de belangrijkste knelpunten: alle vakleraren bewust maken van het feit dat de taalproblemen in alle lessen moeten worden aangepakt.

Ad But heeft het over *Taalbeleid en transfer in de basisvorming*. In deze bijdrage wordt ingezoomd op zuiver didactische aspecten van taalbeleid: met name de praktijk in de klas. De belangrijkste aandachtspunten zijn: de samenhang binnen en tussen vakken en het ontwikkelen van schoolse taalvaardigheden. Onder het kopje 'Eerste stappen' formuleert de auteur een reeks didactische tips in een heel directe bevelvorm, waardoor ze wat ongenueanceerd overkomen. "Gebruik leerlingentaal en concretiseer alle abstracties" bijvoorbeeld.

In *Zelfstandig omgaan met tekorten in de tweede fase* geeft Hans Puper een overzicht van vaardigheden en tekstaspecten die een rol spelen bij tekstbegrip. In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs moeten alle leerlingen zelfstandig kunnen omgaan met (schoolboek)teksten. En dat blijkt geen evidentie. Knelpunten die de leerlingen zelf aangeven, zijn onder meer moeilijke vaktaal, woordbegrip in zijn algemeenheid, hoofdzaken bepalen,... maar ook het selecteren van relevante teksten en het omgaan met impliciete (en vaak cultuur bepaalde) 'vanzelfsprekendheden'. De auteur gaat niet alleen dieper in op deze problemen, maar beschrijft ook materiaal dat door

de pedagogische centra ontwikkeld werd om ze aan te pakken.

In *Taalbeleid, een praktijkvoorbeeld* beschrijft Bert Slotboom de ontwikkeling van een taalbeleid in het Ichtuscollege in Dronten. Opvallend daarbij is het "lijstje van verdere acties die de school zal moeten nemen" (p. 74). Het is een hele reeks vrij ingrijpende aanbevelingen die bij de lezer vaak een 'ja, ja, maar hoe doe je dat dan'-reactie uitlokt. Wat dacht je bijvoorbeeld van "afspraken maken wat in de onderbouw en wat in de bovenbouw gedaan wordt en dat logisch op elkaar laten aansluiten" (p. 74)?

Het laatste stukje gaat over *Werken aan (en niet met) een leerlingvolgsysteem*. Jacqueline de Maa bespreekt de inhoud van Spoorslag, een brochure waarin een dergelijk systeem voor de eerste opvang in het voortgezet onderwijs is beschreven. In zeer duidelijke fasen en stappen wordt aangegeven hoe een school voor elke neveninstromer (anderstalige nieuwkomer) het beste leertraject kan opstellen.

Het boekje *Taalbeleid* is een aanrader voor wie wil te weten komen wat taalbeleid in theorie en in praktijk met name in het voortgezet onderwijs kan inhouden en hoe bepaalde aspecten ervan kunnen worden ingevoerd. Ook voor de iets gevorderde 'taalbeleider' is het interessant vanwege de brede benadering en de soms pittige praktijkvoorbeelden. Geen standaardwerk, maar wel een uit de kluiten gewassen brochure die je bij een eerste lezing op een nazomers terras meer dan eens doet zoeken naar een balpen om aantekeningen te maken.

Werner Schrauwen
Nascholingscentrum Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Martelarenplein 21
1000 Brussel
nascholing.brussel@skynet.be